

Циханівська А.В., бакалавр
Київський національний
університет технологій та дизайну
Радіонова Н.Й., д.е.н., доц.
Київський національний
університет технологій та дизайну

АУДИТ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Аудит нематеріальних активів, виконуючи контрольну функцію, дозволяє сформулювати думку щодо вірогідності й повноти їх відображення в фінансовій звітності підприємств та організації.

В сучасних умовах господарювання виникає необхідність посилення фінансово-економічного контролю діяльності суб'єктів господарювання. В останній час найбільшу увагу приділяють аудиторам, зокрема, до висловлення ними незалежної думки щодо достовірності здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання, її відображення в бухгалтерському обліку та складеній фінансовій звітності. Методика аудиту нематеріальних активів є однією із складових загальної перевірки фінансової звітності і відіграє важливу роль з урахуванням сучасних економічних відносин.

Проведення аудиту нематеріальних активів полягає у перевірці наявності бухгалтерських і юридичних документів, що підтверджують права на володіння ними, а також правильності та своєчасності відображення нематеріальних активів на балансі підприємства. [2, с.20]

Аудит інтелектуальної власності (нематеріальних активів) являє собою перевірку документів, які підтверджують право підприємства на певний об'єкт нематеріальних активів. Звертаючи увагу на сучасне значення нематеріальних активів під час проведення аудиту виділяють наступні завдання:

- перевірка положень облікової політики в частині обліку нематеріальних активів;

- перевірка наявності та застосування системи внутрішнього контролю на підприємстві;

- фактична перевірка наявності нематеріальних активів і перевірка наявності підтверджуючих документів власності на наявні на підприємстві нематеріальні активи;

- перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження, переоцінки, вибуття нематеріальних активів;

- здійснення перевірки щодо дотримання нормативного законодавства під час здійснення операцій з нематеріальними активами;

- зіставлення фактичних показників даним синтетичного і аналітичного обліку нематеріальних активів та їх зносу із записами регістрів обліку та фінансової звітності;

- перевірка правильності нарахування амортизації на нематеріальні активи;

- перевірка приміток до річної фінансової звітності щодо розкриття інформації про нематеріальні активи.

Під час здійснення перевірки аудитору необхідно з'ясувати, які конкретні об'єкти нематеріальних активів обліковуються на підприємстві, їх класифікація та поділ, а також чи правильно ведеться їх бухгалтерський облік за кожним об'єктом по встановлених групах.

Також слід пам'ятати, що відповідно до положень П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" [1] нарахування зносу нематеріальних активів проводиться протягом терміну їх корисного використання, але не більше 20 років з дати прийняття на облік. Підприємство самостійно обирає метод нарахування амортизації, враховуючи особливості одержання майбутніх економічних вигод.

Вимоги сучасного рівня розвитку економіки складаються з необхідності як контролю правомірності, так і контролю ефективності господарювання підприємств. [3, с.84]

Отже, важливим у межах проведення аудиту нематеріальних активів є, з одного боку, незалежна зовнішня оцінка достовірності та правильності ведення обліку цих об'єктів, а з другого – оцінка їх ефективного використання, з огляду на обмеженість ресурсів підприємств. Аудит загалом та аудит нематеріальних активів зокрема базується як на здійсненні перевірки бухгалтерських записів та документів – інспектуванні, так і на здійсненні аналітичних процедур, які надають змогу отримати додаткове підтвердження правомірності та достовірності записів бухгалтерської системи. Наявні проблемні аспекти інспектування спричинені особливим характером нематеріальних активів та, як наслідок, необхідністю належного рівня кваліфікації як бухгалтерів, які ведуть облік таких активів, так і аудиторів, які перевіряють результат ведення обліку. Використання при економічному аналізі системного підходу, який базується на аналізі структури та динаміки нематеріальних активів, їх віддачі у взаємозв'язку з іншими коефіцієнтами, зокрема показником рентабельності продажів, надає можливість виявляти фактори впливу та дозволяє аудитору формулювати максимально обґрунтовані висновки, які надалі будуть надійною основою прийняття рішень як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів.

Література:

1. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», затверджений наказом Міністерства фінансів України 18.10.99 р. № 242. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

2. Банасько Т.М. Бухгалтерський облік і контроль нематеріальних активів: оцінка та порядок відображення : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2010. 18 с.

3. Радіонова Н. Й., Окончук А. Р. Значення бухгалтерських компетенцій для реалізації управлінських функцій на підприємстві. Київ, КНУТД 2020. С.84-85.